

VÄST SAHARA

Nr 4 2013 Pris 30 kronor

AP-fonderna sålde innehav	4
"Ingen politik i EU:s fiskeriutskott"	6
Min dotter växte upp i Spanien	12

MASSGRAVAR UPPTÄCKTA

Utges av
Föreningen Västsahara
och utkommer med fyra
nummer per år.
ISSN 1652-2052

**Ansvarig utgivare och
redaktör:**

Lena Thunberg

Redaktionsråd:

Ulla-Karin Karlson

Arto Valtonen

Monica Zak

Grafisk form:

Tidningsform & Textfason

Layout:

Ulla-Karin Karlson

Adress:

Västsahara

c/o Afrikagrupperna

Linnégatan 21,

413 04 Göteborg

Telefon:

070 - 475 46 45

Hemsida och facebook:

www.vastsahara.net

E-post:

vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:

Privatperson: 125:-

Stödprenumeration: 145:-

Organisationer: 150:-

Utländsk pren: 200:-

Plusgiro:

20 40 03 - 8

Föreningen Västsahara:

Jan Strömdahl

070 - 438 88 41

Omslagsbilder:

Framsida: Den upptäckta

massgravan i Västsahara

2013. Bild: Aranzadi Team

Baksida: Chauffören och

f.d. Polisariosoldaten Moha-

med i befriat område 2008.

Bild: Lena Thunberg

Tryckeri: DANAGÅRDLITHO

Presslagd: November 2013

Tidskriften Västsahara får
bidrag av Statens
kulturråd och Folke
Bernadotteakademien.

AP-fonderna sålde aktieinnehav

Aktier i fosfatimportörer sålda men inte i franska oljebolaget Total

4

Ingen politik i EU:s fiskeriutskott

EU-kommissionen driver på för ett nytt fiskeavtal

6

Massgravar upptäckta i Västsahara

400 västsaharier är försvunna. Första massgravar funna.

8

Salah, The Runner, springer för sitt land

Avhoppade maratonlöparen tävlar och informerar

11

Min dotter har växt upp i en spansk familj

Fatmas äldsta dotter har två mammor. Glädje och sorg.

12

Total tystnad om Atlas Copcos försäljning

Atlas Copco vägrar uttala sig om borrhutrustningen i Västsahara

18

Inga pensionspengar till ockupation!

Jens Orback, Palmecentret fördömer aktieinnehav

19

400 försvunna västsaharier

I februari i år upptäcktes av en slump två massgravar med åtta skjutna västsaharier, varav två var barn, i den befriade delen av Västsahara nära den marockanska muren, som delar Väst-sahara i en ockuperad och en befriad del.

I oktober anordnade Kristna Freds ett seminarium i Stockholm om de upptäckta massgravarna från 1976. Mahmud Daf Buyemaa, vars pappa och bror fanns bland de avrättade nomaderna, berättade gripande om sin pappa och om allas rätt att få veta vad som hänt försvunna anhöriga.

400 västsaharier är försvunna. Ett ofattbart trauma för så många västsaharier. Troligen finns en mängd massgravar i den ockuperade delen av Västsahara. Dessa gravar hotas ständigt av att förstöras av den marockanska ockupationsmyndigheten. FN-styrkan MINURSO har inte ens mandat att skydda dessa gravar, än mindre landets levande västsaharier. FN-mandatet måste ovillkorligen utökas till att också gälla ett skydd för civilbefolkningen och en övervakning av att inga kränkningar av de mänskliga rättigheterna sker.

Den 5 december 2012 beslutade den svenska riksdagen att ge regeringen i uppdrag att erkänna staten Västsahara. Så har inte skett. Utrikesminister Carl Bildt vägrar.

Ett svenskt erkännande av Västsahara skulle bli ett genombrott på många sätt. Andra länder inom EU skulle troligen följa efter och därmed skulle pressen på både Marocko och framför allt Frankrike öka.

Återigen pressar EU-kommissionen på för att driva igenom ett nytt fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska ockuperade vattnen inte är uteslutna. Sverige och Danmark har signalerat ett nej, men vad händer med de andra medlemsländerna? Kommer EU-parlamentet att rösta nej precis som man gjorde i december 2011 – om Ministerrådet skulle säga ja?

**LENA
THUNBERG**
redaktör för
tidskriften
Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielse rörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar.

År 2006 undertecknade EU ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

SENASTE NYTT

Fiskeavtalet EU-Marocko pressas vidare

Det förberedande mötet inför Ministerrådsmötet om EU:s nya fiskeavtal med Marocko tog inget beslut den 1 november utan sköt fram omröstningen.

Medlemsländerna var inte eniga om texten. Sverige och Danmark hade redan aviserat ett nej till avtalet. Spanien leder gruppen som är för avtalet. Flera länder tänker lägga ner sina röster. Ett antal länder tvekar.

Det mycket kritiserade fyraåriga avtalet ger EU rätt att fiska i västsahariskt vatten, vilket inte tillhör Marocko.

Enligt ett rättsutlåtande från FN 2002 är sådana aktiviteter dessutom illegala, om de inte sker enligt västsahariernas vilja och till deras vinning.

– Ett fiskeavtal mellan EU och Marocko som inte utesluter Västsaharas territorialvatten är emot internationell lag, etik och respekt för mänskliga rättigheter i Västsahara, meddelar Polisario Front 4 november.

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: Nyheter, bakgrund, informationsmaterial, www.vastsahara.net **VästsaharaAktionen:** 27 medlemsorganisationers kampanjsida, nyheter, bakgrund och plattform, www.vastsaharaaktionen.se **Arso:** Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org **Støttekomiteen for Vest-Sahara:** www.vest-sahara.no **Polisario Front:** Telefon 0739-056061 **Informationsfoldrar** (enstaka gratis): Västsahara väntar på frihet 2013, Unga i öknen 2012, Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008 och Västsahara 2006. **NYTT LÄSTIPS:** Västsahara – Europas sista koloni i Afrika, Lena Thunberg, Föreningen Västsahara, 2013, 90 kronor. Beställ på www.vastsahara.net

EU-parlamentet fördömer

I en antagen rapport i oktober beskrivs Marockos pågående brott mot de mänskliga rättigheterna som har bekrivits av FN:s rapportör om tortyr och flera NGOs; kidnappningar, olagligt fängslande, tortyr och försvinnanden som drabbar västsaharier som förespråkar självständighet. Parlamentet kräver att alla västsahariska politiska fångar genast släpps, att oberoende journalister får tillträde till Västsahara, påpekar att parlamentariker utvisats och beklagar att FN-styrkan saknar MR-mandat.

Ny Kanadaimport av fosfat

Det kanadensiska jordbruksföretaget Agrium har slutit ett avtal tidigare i år om fosfatimport från Bou Craa med marockanska OCP som ska uppgå till en miljon ton årligen till 2020 enligt den kanadensiska tidningen The Tvee. I oktober anlände fartyget Ultra Bellambi till Vancouver från Bou Craa med 60 000 ton fosfat till ett värde av 10 miljoner dollar. ”Detta kan vara den första importen av konfliktmineral direkt till Kanada sedan apartheid i Sydafrika”, skrev media.

Sanktioner mot Marocko!

Inför ekonomiska, militära och diplomatiska sanktioner mot Marocko! Denna uppmaning fick Afrikanska Unionen av The African Conference of Solidarity with the Saharawi people vid sitt möte i Abuja, Nigeria i oktober. Man hänvisade till de framgångsrika sanktionerna mot apartheid i Sydafrika. Temat för konferensen var: ”Liberation of Western Sahara: Ending colonialism in Africa”. Frankrikes ställningstagande, Marockos våld mot civilbefolkning och den illegala utförseln av naturresurser fördömdes.

Dödsskjutning i Assa

I september slog västsahariska familjer upp sina tält utanför staden Assa i södra Marocko. Där finns en stor västsaharisk befolkning. Marockansk polis uppmanade familjerna att lämna området, vilket de vägrade. Polisen omringade då tältlägret och rev det i likhet med vad som hände med Gdeim Izik hösten 2010. Familjerna flydde och organiserade en protestdemonstration. Polis använde tårgas och gummikulor mot demonstranterna. En ung västsaharier Rachic Chine sköts till döds och flera skadades.

AP-fonderna tvekar om Västsahara

Den 30 september offentliggjorde Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna att de kommer att sälja sina innehav i företagen Potash Corporation och Incitec Pivot, som båda köper fosfat som utvunnits på västsaharisk mark. Men de stora innehaven i franska oljebolaget Total behåller AP-fonderna.

– I AP-fondernas etikråd har vi som krav att om vi ska investera i företag som har verksamhet i Västsahara, ska denna verksamhet ske i enlighet med västsahariernas intressen och önskemål. Potash och Incitec hade sagt till oss att de kunde bevisa att så var fallet. Men sedan lyckades de inte bevisa det och då rekommenderade vi AP-fonderna att sälja innehavet i dessa företag, sa Christina Kusoffsky Hillesöy, ordförande för AP-fondernas etikråd och chef för kommunikation och hållbara investeringar i Tredje AP-fonden vid ett seminarium i Stockholm 20 oktober.

AP-fonderna har däremot valt att behålla sina innehav i det franska oljebolaget Total, som genomför geologiska undersökningar utanför Västsaharas kust.

– Om Total kommer att provborra så har de sagt att de ska göra det i enlighet med västsahariernas önskemål, sa Christina Kusoffsky Hillesöy.

Carina Lundberg Markow är chef för ansvarsfullt ägande på Folksam som också har innehav i Total. Hon menar att innehavet ger Folksam en möjlighet att påverka Total. Och

att Total i sin tur kan påverka Marocko.

– Total har varit aktiva i flera problematiska områden. Men vi tycker också att de kan bidra med något positivt. Repressiva regimer lyssnar ibland mer på stora bolag än på organisationer. I Burma har Total bidragit till att öppna upp landet. Vi har fått liknande signaler när det gäller Västsahara, sa Carina Lundberg Markow.

Samtidigt hyser Carina Lundberg Markow måttliga förhoppningar om att kunna påverka Total.

– Oljebolag är inte så benägna till förändring. De ser både ägare och samfundet som ett stort problem. Så några jättestora signaler finns inte. Men vi har en pragmatisk inställning. Om vi kan fungera som påtryckare och se att det sker en positiv förändring, då är det bra. Om det inte fungerar återstår inget annat än att avinvestera. Och det är tänkbart att det kommer att inträffa för Total. För närvarande ser vi det som en investering som kan göra mer gott än skada, sa Carina Lundberg Markow.

Christina Kusoffsky Hillesöy berättade att när AP-fonderna ställer krav som ägare, gör de ofta det tillsammans med andra eu-

”I Norge har de lagstiftat om att den norska staten inte ska handla med företag som köper västsahariska varor.”

Från fosfatgruvan Bou Craa säljs fosfaten till företagen Potash Corporation och Incitec Pivot, som AP-fonderna nu har sålt sina aktieinnehav i.

ropeiska pensionsfonder.

– Men Västsaharafrågan är inte särskilt stor utanför Sverige och Norge. Det finns några australiensiska och holländska fonder som har liknande synsätt som vi, men generellt sett är det svårt att hitta fonder att trycka på tillsammans med i den här frågan, sa Christina Hilleshöy.

Total har gjort undersökningar i Västsahara tidigare. Då slog FN:s dåvarande rättschef, svensken Hans Corell, fast att all verksamhet i Västsahara, inklusive förstudier, är olaglig om det inte går att tydligt visa att den sker med västsahariernas samtycke och att dess vinster kommer västsaharierna till del. 2003 drog Total sig ur Västsahara. Men nu har de återigen börjat undersöka förutsättningarna för oljeutvinning.

AP-fonderna har däremot tolkat Hans Corells uttalande som att det tillåter Totals nuvarande undersökningar i Västsahara.

– Det jag sa var att om vidare utforskning förekommer, utan västsahariernas samtycke, då är det olagligt, sa Hans Corell.

– I Norge har de lagstiftat om att den norska staten inte ska handla med företag som köper västsahariska varor och de har rekommenderat näringslivet samma sak, sa Fredrik Laurin, författare till boken Tyst territorium.

Christina Hilleshöy ansåg inte att det behövdes lagstiftning.

Laila Naraghi frågade om AP-fonderna och Folksam har varit i kontakt med Polisario, som är Västsaharas befrielse rörelse och erkända av FN som representanter för Västsaharas befolkning. Det har varken AP-fonderna eller Folksam varit.

Arrangörer för seminariet var Olof Palmes Internationella Center, Emmaus Stockholm, ABF Stockholm och Arenagruppen.

Text: John Runeson

Bild: Lotta Bolin

Inget nytt från FN

FN-sändebudet Christopher Ross ska återvända till regionen inom några veckor. Nya försök till förhandlingar ska ske.

Den informationen släpptes efter att Christopher Ross rapporterat till säkerhetsrådet 30 oktober om sitt 14 dagar långa besök i regionen, då han träffat företrädare för regeringarna i Marocko, Algeriet, Mauretanien samt Polisarios ledning i flyktinglägren. Han besökte också de ockuperade städerna El Aaiún och Smara.

– Marocko är skyldig och ansvarig till att FN misslyckas, sa Polisarios FN-representant Ahmed Boukhari i en kommentar men tillade att Polisario har fortsatt förtroende för att FN kommer att sätta stopp för konflikten i det ockuperade Västsahara, Afrikas sista koloni.

När säkerhetsrådet förlängde FN-styrkan MINURSO:s mandat med ett år i april 2013, hade USA nästan lyckats få med en utvidgning av mandatet till att också gälla övervakning av brott mot mänskliga rättigheter. Det stoppades dock i sista stund av Frankrike och Marocko. I stället beslutades att Christopher Ross skulle lämna en rapport till säkerhetsrådet sex månader senare. I stället för ett MR-mandat betonades vikten av att ”förbättra mänskliga rättighetssituationen i både Västsahara och de västsahariska flyktinglägren i Algeriet.”

Det ledde till omfattande öppna protestaktioner i den ockuperade huvudstaden El Aaiún i maj månad för att bland annat testa denna nya mening i mandatet. Västsaharier gick ut på gatorna i fredliga demonstrationer med Västsaharas flagga i händerna, vilket ledde till att marockansk polis åter misshandlade, slog ned och fängslade självständighetsaktivister och naturligtvis inget ingripande från FN-styrkan – eftersom det inte är inskrivet i mandatet.

I samband med Christopher Ross be-

sök i El Aaiún och Smara i oktober skedde nya manifestationer och många västsaharier misshandlades och greps senare av marockansk polis.

Lördagen 19 oktober attackerade marockansk polis i civila kläder västsahariska människorättsaktivister som sjöng och ropade politiska slagord i huvudstaden El Aaiún. De skadade var Galia Djeimi, Brahman Dahan, Hasana Dueihi, Galia Jomani, Bachri Ben Taleb, Salha Boutengiza, Fatma Dahwar, Mariam Al-Bourhimi, Hamdati Fadili, Yaya Sakina, Oum Al-Fadli Al-Kouri, Mohamed Fadel Lehib, Cheikh Kentaoui, Noumria Salem, Leila Lili, Manina Larousi, Mashdoufi Tagi and Hamudi Lili.

Christopher Ross är det första FN-sändebud som har besökt den ockuperade delen av Västsahara och träffat olika representanter för civilsamhället. Oktoberbesöket var det tredje i raden. Han har också besökt Dakhla. Dessa besök har bland annat lett till att Marocko har krävt att Christopher Ross ska bytas ut som FN-sändebud.

– Christopher Ross vill också besöka Boujdour och träffa västsaharier där. Det är bra och viktigt att han talar direkt med människor som bor där, säger Polisariorepresentanten Mohamed Khaddad på besök i Stockholm i slutet av oktober.

– Marocko är beroende av sitt ekonomiska stöd och sina lån från EU. Därför är de känsliga för den ökande uppmärksamhet som framför allt brotten mot de mänskliga rättigheterna i Västsahara fått.

Ett flertal EU-parlamentariker har hindrats från att besöka Västsahara. Flera rapporter från FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s rapportör om tortyr, Robert F Kennedy Center for Human Rights, Human Rights Watch och Amnesty har publicerats.

– Saker och ting rör sig sakta men i rätt riktning, sa Mohamed Khaddad.

Lena Thunberg

Informationsfoldrar från Norge

Totally Wrong: Det stora franska oljebolaget Total avslutade seismiska studier i juli i Västsahara för 75 miljoner dollar och med kinesisk assistens.

Dirty Green March: Marocko planerar att bygga vind- och solkraftverk i Västsahara på över 1000 megawatt. Energin ska exporteras till EU samt användas i stöden av de västsahariska råvarorna, bland annat fosfatindustrin. Vinsten hamnar i marockanska fickor. Foldrarna kan laddas ner från www.wsrw.org. (Western Sahara Resource Watch)

Marockansk journalist fängslad

Ali Anouzla, redaktör för den arabiska webbtidningen Lakome, greps i september och hotas av 20 års fängelse efter en artikel om terroristhotet i Marocko. I artikeln fanns en länk till en Al Qaida-video med kritik av kungens rikedomar och uppmaning till uppror. Anouzla anklagas för att ha gett materiellt stöd till terrorism. Amnesty protesterar mot åtalet.

Lakomes arabiska och franska sidor har cirka 3 miljoner läsare. Tidningen ges ut i Kanada.

Marocko medlem i UNHRC?

I november väljer FN:s generalförsamling in 14 nya medlemmar i FN:s råd för mänskliga rättigheter med säte i Genève. En av de 17 kandidaterna är Marocko. UNHCR har 47 medlemmar som väljs för tre år. Sverige var kandidat förra året i den europeiska gruppen men valdes inte in. Kriterier för inval är att landet ska ha bidragit till försvaret av mänskliga rättigheter. I den afrikanska gruppen är i år 4 platser vakanta. Fyra länder kandiderar: Algeriet, Marocko, Namibia och Sydafrika.

Västsahara på TV

TV-programmet En bok en författare sände den 4 november i Kunskapskanalen "Västsahara – Europas sista koloni i Afrika", en presentation av boken med samma namn. Utbildningsradions VD Erik Fichtelius intervjuar Lena Thunberg. Programmet kan ses på UR play: <http://urplay.se/Produkter/178560-En-bok-en-forfattare-Vastsahara-Europas-sista-koloni-i-Afrika>

Jonas Sjöstedts anförande på Bokmässan kan ses på länken: <http://bambuser.com/v/3962807>

Ombudsman på besök i lägren

Ingrid Rudin, ombudsman på Socialdemokraterna, besökte de västsahariska flyktinglägren i maj när Polisario firade sitt 40-årsjubileum. Hon är upprörd.

– Det är skamligt att så lite görs för Västsahara, säger hon. Regeringen har fått i uppdrag att erkänna Västsahara. Det vägrar man. Jämför Palestina, där gör man mycket mer.

– Nu försöker EU driva igenom ett nytt fiskeavtal. Obegripligt.

– Dessutom vill Marocko bli medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter, påhujade av Frankrike och Spanien. Det är nästan skrattretande.

Resan till flyktinglägren ser hon som en stor upplevelse.

– Det var en fantastisk resa. Jag är överväldigad. Vi var över 100 gäster, allt var så välorganiserat trots fattigdomen och enkelheten i flyktinglägren. Jag bodde hemma hos en familj och kände en otrolig värme från alla dessa människor.

– Jag är väldigt glad över resan men framför allt oerhört förbannad över att inget görs för västsaharierna, säger Ingrid Rudin.

Ingrid Rudin, ombudsman på Socialdemokraterna, på besök i flyktinglägren.

Ett Youtubeklipp från EU-parlamentets fiskeriutskotts möte om det nya fiskeavtalet med Marocko i oktober. En mycket kritisk Isabella Lövin kräver reaktion.

Ingen politik i EU:s fiskeriutskott!

– Tala inte politik i fiskeriutskottet! Den ovanliga och skarpa tillrättvisningen fick Isabella Lövin (MP), när EU-parlamentets fiskeriutskott i oktober skulle diskutera EU-kommissionens fiskeavtal med Marocko, som skrevs under i semestermånaden juli i somras.

Detta nya fiskeavtal utesluter inte heller denna gång de västsahariska ockuperade vattnen. Det förra avtalet förlängdes inte efter en omröstning i EU-parlamentet i december 2011.

I det nya avtalet, som har starkt stöd av Spanien, skulle särskild hänsyn tas till att mänskliga rättigheter respekteras, att avtalet följer internationell lag och att det är ekonomiskt och ekologiskt hållbart.

En upprörd Isabella Lövin påpekade att det nya avtalet till och med har en svagare skrivning om mänskliga rättigheter än andra fiskeavtal, att Västsahara inte nämns, att EU aldrig har erkänt Marocko som sty-

rande över Västsahara och därmed inte har rätt att teckna avtal om västsahariska vatten och att Kommissionen aldrig har besökt den ockuperade delen av Västsahara.

Inte heller denna gång kommenterade eller beklagade Kommissionens representant eller Fiskeriutskottets ordförande att Isabella Lövin och fyra andra representanter från EU-parlamentet stoppats i Casablanca av marockanska myndigheter från att besöka den ockuperade delen av Västsahara i mars och dessutom anklagats för att vara "aktivister".

För att det nya fiskeavtalet ska träda i kraft krävs att det godkänns av EU:s fiskeministrar i Rådet samt av EU-parlamentet. EU-kommissionen försöker nu driva igenom ett snabbt godkännande före årets slut.

Sverige och Danmark har redan signalerat att man kommer att rösta nej till ett nytt fiskeavtal, som enligt Polisariorepresentanten Mohamed Khaddad är en kopia av det gamla.

Lena Thunberg

El Aaiúns hamn 2008. I bakgrunden ett stort antal fiskeindustrier.

Fiskerirättegången bordlagd i minst två år

Hovrätten i Västra Sverige beslutade i september att vända sig till EU-domstolen för att få ett förhandsbesked om privata avtal är möjliga att ha vid sidan av EU:s fiskeavtal med Marocko. Rättegången är därför bordlagd tills vidare.

Två fiskare från Göteborg som åtalats för olaga fiske i marockanskt/västsahariskt vatten friades av tingsrätten i Göteborg i november 2012.

Åklagaren James van Reis hävdade att de båda fartygen partrålat från april 2007 till maj 2008 utan erforderliga tillstånd utanför Västsaharas kust. Detta fiske gav en vinst på 20 miljoner kronor.

Ägarna till de två svenskregistrerade fiskefartygen Aldo och Nordic IV, Ove Ahlström och Lennart Kjellberg, ansågs skyldiga, eftersom fartygen saknade de två tillstånd som krävs.

Men tingsrätten friade dem på grund av en miss i åklagarens gärningsbeskrivning, en formalitet.

Åklagaren överklagade domen och i hovrätten tog målet en ny vändning.

Försvaret hade hävdats i tingsrätten att fartygen hyrts ut till det marockanska fiskerifö-

retaget Atlas Pelagic, att det var marockaner som fiskade och att den svenska besättning bara varit med som instruktörer. Betalning för uthyrningen ska ha beräknats efter hur mycket fisk fartygen levererat till Atlas Pelagics fiskefabriker.

I hovrätten hänvisade försvaret nu till ett rättsutlåtande från professor Ulf Bernitz, som menar att Marocko vid sidan av EU-fördraget kan teckna privata avtal med europeiska fiskare.

Denna lagtolkning delas inte av åklagaren. För att klargöra vem som tolkar lagen rätt

beslöt hovrätten att vända sig till EU-domstolen för att få ett så kallat förhandsbesked. Beräknad svarstid är minst två år.

Förundersökningen i detta mål startade 2008. Tidigast 2015 kan hovrätten fortsätta sin förhandling.

De svenska fiskefartyg som under många år fiskat i västsahariska vatten är numera utflaggade till länder som Belize, Cook Island etc. Många svenska fiskare från Göteborgstrakten fortsätter med fisket men nu på icke-svenskregistrerade båtar.

Text och bild: Lena Thunberg

Nära relationer

I en paus under förhandlingen säger Ove Ahlström förbittrat till mig:

– Du bara ljuger. Du är en megafon för en klick som sitter i öknen. Vi ger jobb till 6 000 människor. 1 500 av dem är västsaharier.

Men vad dessa fiskefabriker heter vill Ove Ahlström inte berätta. Både Ove Ahlström och Lennart Kjellberg tillhör familjer som i generationer har bedrivit fiske.

De båda familjeföretagen har var sitt företag i Marocko. Dakfish Sarl ägs av Fiske-

ri AB Nordic. Aldo Fishing Team Sarl ägs av Fiskeri AB Ghanti. Dessa företag ska sedan ha hyrt ut de två båtarna till Atlas Pelagic, vars huvudman Slimane Derham haft tillgång till marockanska fiskelicenser.

De två göteborgsfiskarna har haft goda relationer med marockanska myndigheter. Ahmed Jouker, Marockos chefsförhandlare för fiskeavtalen mellan EU och Marocko 2006, är den som ska ha gett grönt ljus till de svenska fiskarnas verksamhet i den ockuperade delen av Västsahara.

Lena Thunberg

Massgravar upptäckta i Västsahara

Två massgravar med sammanlagt åtta skjutna identifierade kroppar har hittats på västsahariskt territorium nära den Marockobyggda muren.

– Äntligen kan vi sörja på riktigt, sa västsahariern Mahmud Daf Buyemaa, på snabbesök i Stockholm. Hans pappa och bror är två av offren från 1976.

I februari 2013 upptäckte plötsligt en väst-saharisk herde, som var ute och tittade till sina kameler och getter, mänskliga skelettdelar utspridda i sanden.

Platsen för fyndet låg cirka 40 mil från flyktinglägren i Algeriet, på västsahariskt Polisariokontrollerat territorium bara en kilometer från den Marockobyggda minerade och övervakade muren, som delar Västsahara i två delar.

37 år tidigare, i februari 1976, hade en grupp västsahariska beduiner gripits av marockansk militär i området kring Amgala. Därefter var åtta av dessa personer försvunna och har aldrig hörts av.

Cirka 400 västsaharier är fortfarande rapporterade försvunna, ett ständigt trauma och öppet sår för de anhöriga. Många av dessa västsaharier försvann i inledningen av ockupationen.

Anhörigorganisationen AFAPREDESA kontaktade i april 2013 Universitetet i Baskien i Spanien och bad om hjälp med att undersöka fyndplatsen.

I juni anlände en expertgrupp av kriminaltekniker och forskare. I tre dagar och under extrema förhållanden undersökte och dokumenterade de platsen och fynden i hemlighet för att inte bli upptäckta av den marockanska militären som övervakar muren. Platsen är ödslig och sällan besökt.

Experterna fann inte bara en utan två gravplatser. I den ena graven fanns kvarlevor av sex personer, i den andra efter två personer. Två av dessa åtta kroppar var minderåriga.

Rester av klädesplagg och smycken fanns kvar, men framför allt fanns spanska id-kort vid några av kvarlevorna. DNA-prov kunde tas, så att det gick att identifiera de åtta kropparna.

Det visade sig också att det finns ett nu levande vittne till själva avrättningen i fe-

bruari 1976.

Den då trettonårige pojken Ali var en av de västsahariska nomader som då greps av marockanska soldater ute i öknen. Han blev ögonvittne till hur soldaterna uppmanade två män, som också var hans grannar, att tala om var Polisario fanns. Sedan sköts de ihjäl med skott mot huvudet. En annan grupp fördes bort och på avstånd kunde Ali höra hur en man, vars röst han kände igen skrek och hur skott avlossades. Självt lyckades Ali slita sig lös och gömma sig bakom en marockansk soldat. Han fördes iväg i en lastbil, som besköts av Polisario-soldater som konfronterade marockanerna. På så sätt lyckades Ali överleva.

– Det här var i början av den marockanska invasionen, en tumultartad tid, så mycket hände. Alla försökte bara att överleva, berättar Mahmud Daf Buyemaa, son till en av de avrättade västsaharierna.

Han besökte Stockholm i oktober tillsammans med Carlos Beristain, läkare och doktor i psykologi från Baskiens universitet, inbjuden av Kristna Freds för att delta i ett riksdagsseminarium om massgravarna och mänskliga rättigheter.

Den 13-årige pojken Alis förvirrade berättelse togs inte på riktigt allvar 1976. Att förtränga det man upplevt blev också ett sätt att själv överleva.

Men när gravarna upptäcktes 2013 kontaktades Ali. Han fick följa med till platsen för fynden och kunde gråtande återuppleva händelsen igen – nu 50 år gammal.

I september publicerade expertgruppen sin rapport, Meheris – A possibility of hope. Mass graves and the first Saharawi disappeared who have been identified. Expertgruppen kunde fastställa de åtta personernas identitet och att de blivit skjutna.

– Nu i november ska vi återvända till platsen tillsammans med de anhöriga och representanter för FN-styrkan MINURSO för en minnesstund och för att de anhöriga ska kunna begrava sin döda familjemedlemmar på ett värdigt sätt, berättar Carlos Beristain.

Anhörigföreningen AFAPREDESA kräver att en undersökningskommission från FN, Internationella Röda Korset och människorättsorganisationer undersöker andra möjli-

Vid skelettdelarna fanns i några fall spanska id-kort.

ga massgravar och att dessa platser skyddas enligt internationell standard. Det rapporteras om flera massgravar på ockuperat väst-sahariskt område och nära hemliga fängelser i Marocko.

– Att skydda massgravar på andra sidan muren är oerhört viktigt, säger Carlos Beristain.

– Ett problem är att MINURSO-styrkan saknar ett MR-mandat. Det gör att upptäckten av andra massgravar på ockuperat område kan leda till att de inte skyddas utan förstörs av marockanska myndigheter. EU måste ta sitt ansvar.

Att MINURSO måste få mandat att övervaka att inte mänskliga rättigheter kränks är en fråga som ständigt kommer upp, när

Vind och vatten exponerade till slut kvarlevorna. Det gick även att identifiera skelettdelarna med hjälp av DNA. Det finns också ett vittne till själva händelsen 1976.

FN:s säkerhetsråd i april varje år beslutar om mandatets förlängning. Hittills har Frankrike med sitt hot om veto alltid lyckats stoppa en sådan utvidgning.

– Min pappa var en vanlig västsaharisk beduin som levde i öknen i fred med alla. Jag minns min barndom som harmonisk och fridsam – tills Marocko invaderade, berättar Mahmud Daf Buyemaa vid mötet i Stockholm.

Hans pappa och då 15-årige bror är två av de åtta offren. Hans morbror och en 13-årig kusin fanns också bland de döda.

– Ockupationen är ett kollektivt drama som har påverkat tusentals västsaharier.

– Efter att min pappa, bror och våra andra släktingar försvann, lämnade min mamma, mina syskon och jag platsen i öknen. Min mamma bröt samman totalt och återhämtade sig aldrig från sorgen. Hon blev aldrig frisk igen och dog 2009, berättar Mahmud.

Mahmoud återkommer flera gånger till sin tacksamhet mot Algeriet, som gav en fristad och hjälp åt de flyende västsaharierna på sitt eget territorium, där flykting-

lägren nu ligger.

– Tusentals västsaharier försvann, men Marocko förnekade alltid all kunskap om alla dess fall. Så plötsligt 1991 frigav man västsaharier som suttit i hemliga fängelser. Marocko påstod att när dessa hade frigivits fanns det inga västsahariska fångar kvar.

– Vi har krävt att få veta vad som hände våra släktingar och vi har tills nu bara fått höra lögnen.

– Västsahara har inte någon legal status och MINURSO fungerar bara som ett tyst vittne till alla de övergrepp som sker i den ockuperade delen. Det finns ingen mekanism för mänskliga rättigheter där. Inga MR-grupper kan arbeta i Västsahara, ingen hjälp kan ges till alla de offer som drabbats fysiskt och särskilt psykiskt. Yttrandefrihet saknas för västsaharierna. De är inte bara fråntagna rätten till sanning utan också rätten att söra, säger Carlos Beristain.

– Cirka 400 västsaharier är fortfarande försvunna. Många av dessa finns säkert i massgravar och dessa platser måste skyddas! De får inte förstöras! Marocko har förnekat att det finns massgravar, men nu har vi hittat de första.

– EU har finansierat olika projekt i Marocko som rör mänskliga rättigheter, bland

”Min pappa var en vanlig västsaharisk beduin som levde i öknen i fred med alla.”

annat en rapport som kom 2007. Men ingenstans finns de försvunna västsaharierna med! Bara fyra fall tas upp. Informationen i denna EU-finansierade rapport är alltså inte korrekt! Den måste granskas av oberoende organisationer. EU måste ta sitt ansvar för detta som man har finansierat. Västsaharierna får inte uteslutas.

2010 publicerade det nyinrättade Kungliga rådet för mänskliga rättigheter i Marocko en rapport om 352 västsaharier som skulle ha dött i marockansk fångenskap. Rapporten publicerades inte officiellt utan släpptes på en hemsida på Internet – på arabiska. Ingen kontakt togs med de anhöriga till de döda.

Informationen om de enskilda fallen är mycket knapphändig och fragmentarisk och, har det visat sig, i många fall helt felaktig.

– Det måste bli ett slut på lögnerna från de marockanska myndigheterna till oss anhöriga. De sa till oss att min försvunna pappa och bror bor i lägren, sedan att de hade fängslats och dött i Smara. Min syster var i Genève och fick se dokument som visade att min bror bor i El Aaiún och har flera barn. Ännu en lögn, säger Mahmud.

– Vi kräver att Spanien också tar sitt ansvar. De hade nämligen ansvaret för området den 12 februari 1976.

**Text: Lena Thunberg
Bild: Aranzadi Team**

Vänortssamarbete Öckerö – Marocko stoppas troligen

Kommunstyrelsen i Öckerö kommun i Bohuslän ska ompröva sitt beslut att kommunen ska bli vänort med staden Safi i Marocko. Dessutom ska beslutet prövas av kommunfullmäktige och det ska finnas ett förslag till vänortsavtal innan beslutet fattas.

Denna motion från Annika Andersson, Vänsterpartiet, antogs vid fullmäktigemötet i september med stöd av ledamöter från Kristdemokraterna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Sedan 1999 har Öckerö gymnasieskola varit en seglande skola med hjälp av skolfartyget Gunilla. Eleverna får vanlig undervisning samt sjö- och seglingskunskaper under seglatserna till Nordafrika, över Atlanten och sedan tillbaka till Skandinavien.

Fartyget ägdes till 2010 av Add-Maritime AB med VD Fredrik Jessing. Bolaget övertogs då, på grund av dålig ekonomi, av ett nybildat kommunalt bolag Öckerö Rederi AB. I den bolagsstyrelsen sitter Öckerös kommunstyrelses ordförande moderaten Arne Lernhag. Bolagets enda uppgift är att äga och driva skolfartyget Gunilla och hade för 2012 ett överskott på 0,5 miljoner.

Skolfartyget Gunilla har i många år anläpt den nordmarockanska hamnstaden Safi och gjort skolbesök på skolan Al Idrissi där.

2011 inbjöds politiska företrädare och lärare från Safi kommun till Öckerö kommun och gymnasieskolan.

Ett år senare, i mars 2012, beslutade kommunstyrelsen att arbetet med ett vänortsavtal skulle inledas. I underlaget fanns ingenting nämnt om den politiska situationen i Marocko eller Marockos ockupation av Västsahara. Men ett samtal till utrikesdepartementet skedde enligt Arne Lernhag:

– UD var positiva och tyckte att fördelarna övervägde nackdelarna.

Arne Lernhag menade också att ett vänortssamarbete bara var en formalisering av ett utbyte som redan sker.

– Vi ser inte detta som ett samarbete med Marocko utan med staden Safi. Vi sysslar inte med utrikespolitik på kommunal nivå.

Men kommunpolitiker från Kristdemokraterna, Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet reagerade och kritiserade kommunstyrelsens beslut både till form och innehåll. Ett sådant beslut måste i de

Meya är ett av de svenska moderna fiskefartyg som utan skrupler fiskat i de ockuperade västsahariska vattnen och landat fisken i Dakhlas hamn, där vinsten också hamnat i marockanska fickor.

mokratisk ordning diskuteras i kommunfullmäktige menade man bland annat.

I december 2012 tog den svenska riksdagen det historiska beslutet att ge regeringen i uppdrag att erkänna den västsahariska staten.

”Ett år senare, i mars 2012, beslutade kommunstyrelsen att arbetet med ett vänortsavtal skulle inledas.”

Samtidigt närmade sig skolfartyget Gunilla Marockos kust. Denna gång fick dock de svenska lärarna och eleverna inte besöka skolan Al Idrissi som man alltid gjort tidigare. I stället hänvisades eleverna till en

ny skola och under andra former.

Trots detta och kritiken från kommunpolitikerna beslutade kommunstyrelsen i januari 2013 att ett vänortsavtal mellan Öckerö kommun och Safi i Marocko skulle upprättas.

I september tog det hela en ny vändning när kommunfullmäktige gav kommunstyrelsen smäll på fingrarna och rätt att själva vara med och besluta i frågan.

Kontakterna mellan fiskare från Göteborgstrakten och staden Safi och dess fiskevatten och senare, när fisket försämrades där, den ockuperade Västsaharas hamnstad Dahkla har varit täta och startade troligen redan på 80-talet. Fortfarande finns svenska fiskare i västsahariska vatten men numera på utflaggade fiskefartyg.

Ingen svensk kommun har någon vänort i Marocko.

**Text: Lena Thunberg
Bild: Anonym**

Västsahariern Salah Amaidan, en framgångsrik maratonlöpare, hoppade av från det marockanska landslaget och tävlar nu i hela Europa för en liten fransk klubb. Här tävlar han i Oslo i oktober.

Salah, ”The runner”, springer för sitt land

Han är långdistanslöparen som flydde från ockuperat område för att sprida informationen om Marockos ockupation via de tävlingar han deltar i över hela Europa.

– Att delta och att sprida budskapet om mitt folk som lider efter Marockos ockupation sedan 1975 är det viktiga för mig. Att vinna är inte så viktigt!

Långdistanslöparen Salah Amaidan mellanlandar i Göteborg i september på väg från Oslo Maraton till Marseille. Vid Oslo Maraton sprang han dock 10 km och kom tvåa.

– Jag fick information om tävlingen väldigt sent så jag hann inte förbereda mig. Jag borde ha sprungit fortare, säger Salah ursäktande.

Han är född och uppvuxen i El Aaiún men i mer än 10 år har han bott i Frankrike som politisk flykting. Nu är han 30 år gammal.

– När jag var liten brukade jag försöka stjäla polisernas kepsar från dem. Där fick jag min första träning och styrka när jag sprang ifrån dem! De hann aldrig ifatt mig!

Som 10-åring började han träna i ett lag i El Aaiún. Ledaren och de flesta deltagare var marockaner. Salah var mycket duktig. Från 13 till 20 års ålder var han med i Marockos landslag, först som ungdom och sedan som vuxen. Han var den enda västsahariern.

Men så vid en tävling i Frankrike 2004 drog Salah fram Västsaharas flagga vid målgången, en oerhörd provokation för marockanerna. Salah stannade kvar i Frankrike och sökte politisk asyl, vilket han snabbt beviljades.

Marockanerna rasade.

Nu springer han för en liten klubb i Avignon. Han reser mycket och tävlar i olika länder, helt beroende av att olika organisationer betalar för hans resor och uppehälle. Den lilla klubben har inte råd.

– Jag fick inte representera mitt eget folk av Marocko. Därför hoppade jag av. Att sprida information om Västsahara genom sporten är också en viktig väg, säger Salah, som önskar att Frankrike skulle låta honom representera sitt eget land Västsahara.

”The Runner” är titeln på en dokumentärfilm. Under tre år följde Saeed Taji Farooky, bosatt i London, Salah på hans resor och tävlingar. Resultatet blev denna 94 minuter långa film som hade premiär hösten 2012. Norsk TV visade ett kort avsnitt i samband med Oslo Maraton.

Det är en film om motstånd, en berättelse om en löpare som blivit en symbol för en nationell befrielsesträvan.

I juli 2013 försökte Salah ta sig till El Aaiún för att besöka sin pappa, som är allvarligt sjuk i diabetes och behöver en ny njure. En sådan ville Salah skänka sin pappa. Salah hade inte sett sin mamma på sju år.

– Cirka 80 poliser och militärer väntade på flygplatsen i El Aaiún. De visste att jag var på väg från Kanarieöarna, berättar Salah.

Under två timmar utsattes han för förolämpningar och misshandel på flygplatsen. Därefter tvingades han ombord på planet igen och avvisades.

Västsaharas president Mohamed Abdelaziz uppmanade i ett brev FN:s generalsekretär Ban Ki-moon att ingripa mot Marockos ständiga brott mot mänskliga rättigheter med anledning av avvisningen av idrottsmannen Salah Amaidan, som bara ville träffa sin sjuka pappa.

Salah Amaidan.

I Göteborg några månader senare pratar han med sin pappa via Skype. Det är den enda kontakt de kan ha.

– Är det något mer du vill berätta? frågar jag.

Då fylls Salahs ögon plötsligt med tårar och han berättar om lillebror som dog för ett år sedan, 21 år gammal, i en bilolycka i Frankrike.

– Han var som mitt barn. Jag vet inte om det verkligen var en olyckshändelse. Vi har

aldrig fått se bilderna från olyckan av polisen.

När brodern 2005 i samband med de stora demonstrationerna mot ockupationen greps av polis var han bara 15 år gammal. Han satt i fängelse i Agadir i ett år. När han släpptes lyckades han ta sig till Frankrike för att bo hos sin bror. Men nu är han död, ett dödsfall under oklara omständigheter, menar hans förtvivlade storebror.

**Text: Lena Thunberg
Bild: www.vest-sahara.no**

Min dotter växte upp i en spansk familj

– Jag ska berätta min historia, fast att jag vet att den bara är en i raden av berättelser om kvinnor i mycket svåra situationer, säger Fatma Mehdi.

Hon är mamma till tre barn, den äldsta dottern har växt upp i Spanien. Här är Fatmas historia.

Jag är född i mitt land Västsahara, i huvudstaden El Aaiún. När jag var två år flyttade mina föräldrar till Elgelta, eftersom min pappa arbetade för en spansk takläggarfirma.

Där jag bodde kände alla varandra. Barnen lekte kurragömma och andra lekar medan de vuxna pratade och skötte sina dagliga sysslor.

I december 1975 en vanlig vinterdag på eftermiddagen lekte vi barn i hemmet. Det präglades av ett ungdomligt oskuldsfullt lugn. Samtidigt blev situationen i trakten kritisk. Männen hade börjat förbereda för en evakuering.

Vid fyratiden kom flygplanen. Med dem kom ett regn av minor och det började brinna överallt. Vi var livrädda och sprang iväg för att leta rätt på våra föräldrar. Jag kunde inte hitta min farmor, så jag tog min faster i handen. Och så sprang vi. Jag minns inte om mina fötter rörde marken eller inte. Vi sprang över stock och sten tills vi kom fram till en grotta. Där fanns redan många människor, som behövde hjälp och stöd.

Min klänning hade rivits sönder och jag hade många sår, men det spelade ingen roll. Det som skrämde mig var ljudet från flygplanen, som bombade oupphörligt utanför.

Klockan ett på förmiddagen dagen därpå gav vi oss ut för att se vad som hade hänt. Då såg vi att husen hade brunnit ned.

Våra mammor började leta efter vatten och något att äta bland spillrorna av våra nedbrunna hus. Min farmor hittade en stor 20-liters dunk och gjorde ris med vatten utan olja och salt.

Vi var ungefär 5,5 personer som skulle stilla vår hunger. Det var bara kvinnor och barn. Männen hade gett sig av för att hitta något transportmedel. Det var omöjligt för oss att stanna. Att fly var vårt enda alternativ.

Efter några timmar kom tre män. En av dem var min pappa. Våra hälsningsfraser är vanligtvis mycket långa och omständliga men den här gången sa han bara: ”Salam aleikum.” Utan att vänta på något svar sa han: ”Vi måste ge oss av. Skynda er!”

Ingen brydde sig om vart vi skulle. Vi tog riskastrullen och gav oss av i tre landrovers.

När Fatmas äldsta dotter Selma, som föddes i flyktinglägren, var 11 månader fick hon polio. Hon överlevde men var svårt förlamad. Fatma bar henne överallt. Selma kom till Spanien för behandling när hon var tre år. Där blev hon kvar och växte upp i en spansk familj.

18 personer trängde ihop sig i varje bil med allt vi hade med oss, vatten och några filter.

Vår resa varade i fyra dagar. Som tur var fanns det inga minor på den tiden, för bilen skuttade fram bland träd nattetid. På dagarna letade man efter platser att gömma sig på under träd och bland klippor.

Det var den längsta och svåraste resan i mitt liv. På vägarna vandrade massor av flyende människor till fots. De flesta var kvinnor och barn.

Av alla tragedier som jag upplevde under denna resa var den mest dramatiska när min kusin Safia skulle föda. Enligt vår tradition

pratar inte västsahariska kvinnor om graviditet ens med sin egen mamma, så min kusin led i tysthet.

Vid femtiden på eftermiddagen, när kvinnorna lagade mat och de få männen hämtade kvistar till bränsle och vatten, hörde vi plötsligt ett mycket starkt skrik. Alla sprang till träden för vi trodde att det var marockanska soldater som var på väg. Två timmar senare upptäckte vi att Safia var borta. Min faster tänkte att hon kanske hade fött och bad några kvinnor följa med för att leta efter Safia. De tog med sig en filt, trasor och vat-

ten. Vi gav oss av mot den plats där vi hade hört rösten. När vi fann henne var hon så utmattad att hon nästan såg död ut. Födsloarbetet hade inte varit lätt och på grund av de hemska omständigheterna antog vi att fostret hade varit dött i flera timmar och att hon inte hade haft kraft att föda fram det. Det var mycket plågsamt och ännu mer kritiskt när till slut en vacker liten flicka föddes – livlös.

Den fjärde dagen klockan elva på natten kom vi till den algeriska Hamadaöknen. På mitt språk betyder det en plats som är svår och ödslig. Där finns bara två årstider, som-

mar med 50 graders värme och vinter med minusgrader. Här började vi bygga upp de västsahariska flyktinglägren.

Några personer i min familj som bodde i El Aaiún hade inte kunnat ge sig av och bor fortfarande i de ockuperade delarna. Nu har mer än 30 år gått och vi vet nästan inget om dem. Att min farfar hade dött i ett av fångelserna i de ockuperade delarna fick vi veta tre år efter hans död.

Den första tiden på hamadan var mycket svår, eftersom det inte fanns vatten, mat bostäder etc. Min farmor och min mamma satte ihop olika melhafas (kvinnnoplagg) och filter för att tillverka ett första skydd, ett tält för hela familjen. Vi sov där allihop, drack ur samma lerskål och åt från samma tallrik. Maten bestod av en enda tallrik ris med olja och salt och ibland bröd med olja.

Efter några månader började Polisario ordna utbildning för barn och kvinnor. Kvinnorna erbjöd sina tält som klassrum och blev lärare, trots att de kanske inte ens hade avslutat sitt tredje skolår. På kvällarna fick de själva lära sig det som de skulle lära ut dagen därpå. Andra kvinnor, fick börja göra lertegel av sanden för att bygga skolor, sjukstugor och andra byggnader.

Jag var sju år och det äldsta syskonet i familjen, så jag var tvungen att hjälpa min farmor och mamma. Min pappa gick med i armén som alla andra män. På hamadan fanns alltså bara kvinnor, barn, gamla och de som skadades i kriget och som anlände hela tiden.

Efter en sjukdomsepidemi som dödade många flickor och pojkar, skickades resten av oss iväg till Algeriet, Libyen och Kuba för att studera.

Jag åkte till Libyen, ett arabland där jag stannade flera år. Sedan var jag också i Algeriet. Under hela denna tid besökte vi våra familjer vartannat år. På somrarna hade vi många aktiviteter i lägren, alfabetiseringskurser, sporter, teater etc.

Sommaren 1982, när jag var 13 år, åkte jag till lägren för att träffa min familj. Vi åkte med ett militärplan från Tripoli i Libyen till Tindouf. Det var flera år sedan vi hade hört något från våra familjer, så vi var mycket uppspelta och glada. Alla såg likadana ut när vi kom fram; med melhafas, tunn mörk hud och med rop av glädje. Det var svårt för mig att känna igen min mamma, men när de läste upp mitt namn på listan kom en mycket mörkhyad kvinna fram, kramade och kysste mig och grät av glädje.

På vägen hem förstod vi att min mamma hade mycket bråttom till min farmors hem. Hon stannade inte ens för att dricka ett glas vatten. Det verkade som att någon betydelsefull person väntade på oss. När vi kom till min farmors hem ropade min mamma: ”Flickorna är här.” Min farmor skruvade upp butanluset, kramade oss och började prata om min pappa. Hon sa att han var en modig person som hade kämpat hårt mot fienden i en stor militär operation, där han hade blivit martyr tillsammans med elva an-

dra västsaharier.

Det var en oerhörd förlust, som tvingade mig att se mig själv i ett nytt ljus på grund av min mammas nya situation; ensam med barnen och utan någon som kunde hjälpa henne. Jag var förvirrad och visste inte exakt vad jag skulle göra: överge min mamma och mina syskon eller överge mina studier? Till slut bestämde jag mig för att lämna mina studier och stanna hemma för att hjälpa min mamma.

När jag var 16 år gifte jag mig och gick i en lärarskola i 27 februariåret. Jag stannade där i två år och började sedan undervisa i skolan i det läger där min familj bodde, wilayan Smara.

Några månader senare föddes min första dotter Selma. Jag var 18 år och jag tog med henne till ”dagiset” på min skola från det att hon var sex månader. Hon var ljuvlig.

Men när hon var elva månader gammal fick hon polio. Det var det första utbrottet i lägren, så det fanns inte tillräckligt med kunskap om hur man skulle handskas med detta. Min dotter hade haft feber i två dagar efter att ha fått ett vaccin som hade varit utsatt för hetta. När vi gick till sjukhuset i lägret upptäckte de inte viruset, eftersom

”Ett år gick utan några nyheter. Under hela denna tid kan jag inte minnas en enda natt utan att min dotters ansikte fanns på min näthinna.”

Selma var det första faller, i alla fall i Smara-läget. Eftersom inte febern gick ned, trots att hon hade fått behandling skickades jag till det nationella sjukhuset. Det var fruktansvärt. Salarna var fulla av smittade barn, många överlevde bara ett dygn. Vi fick höra att om barnet överlevde i 24 timmar skulle det klara sig – men med fysiska handikapp.

Min dotter Selma var ett av de svåraste fallen. Hon kunde bara röra ögonen. Resten av kroppen var orörlig. Tusentals barn dog. Det året var barnadödligheten som högst. De som överlevde togs till barnsjukhuset. Det fanns 85 barn där. Familjerna stannade hos dem i sex månader. Under den tiden gjordes inga stora framsteg, så till slut skickade de hem oss.

När min dotter blev sjuk var jag gravid i tredje månaden med min son och när min dotter var ett år och fyra månader gammal föddes Jabubi. Det var den svåraste och mest komplicerade tiden i mitt liv. Jag förstod hur svårt livet är. Det värsta var att jag var tvungen att göra allt själv. Min man var vid fronten och kom bara hem tio dagar per år. Min mamma hade fullt upp med att ta hand om mina åtta syskon.

– Min dotter säger att hon har två mammor; en som gav henne livet och en som hjälpte henne att utvecklas, berättar Fatma, som träffade dottern i juli. Här med spanska mamman Maria José.

Jag levde i en totalt isolerad situation, upptagen hela tiden utan någon tid för att vila, läsa eller träffa vänner. Två år förlöt på detta sätt tills min son började gå. Han var liten och klen men han kunde gå. Men min dotter måste jag bära överallt, eftersom det inte fanns någon rullstol till henne.

Jag bestämde mig för att återuppta mitt arbete, åtminstone för att ge mig själv mer

moralisk styrka och försöka göra något för mitt folk, även om det var hemifrån. Jag började med kontorsjobb för den skola, där jag hade arbetat.

En dag träffade jag Mama, en kollega från lärarskolan i 27 februariåret. Det var så roligt att träffa henne. Hon frågade mig om mitt liv och jag berättade allt om min dotter och alla svårigheter jag hade med att arbeta. Hon föreslog att jag skulle kontakta National Union of Saharawi Women (UNMS), där jag skulle kunna utträta mer och där mina barn skulle kunna vara på ”dagis” utan problem. Hon lovade att hjälpa mig att få kontakt med organisationen.

Efter två veckor kom en kvinna i militäruniform hem till mig. Hon hälsade hjärtligt på mig och tog min dotter i famn. Hon presenterade sig som Senia Ahmed, generalsekreterare för UNMS. Hon sa, att hon skulle bli så glad om jag ville arbeta med dem och att hon skulle leta efter någon som kunde ta mina barn till dagis. Då brast jag i gråt. Jag kände på mig att den trevliga kvinnan skulle bli min räddning. Jag tackade ja men sa att jag behövde två dagar för att prata med min mamma. När mamma hörde förslaget, blev hon mycket glad och stödde mitt beslut.

Tre dagar senare kom en lastbil med fyra kvinnor från kvinnoförbundet UNMS. De tog mitt tält och mig till 27 februariskolan, UNMS kontor. De hjälpte mig att sätta upp tältet igen och erbjöd mig hjälp. Nästa dag kom Senia Ahmed och presenterade mig för en flicka, som skulle hjälpa till att ta barnen till dagis. Hon hette Lita, en mycket glad kvinna, som min dotter senare skulle kalla sin andra mamma.

Jag blev administratör på UNMS-kontoret.

Detta var 1989. Efter det har jag axlat olika roller: på huvudkontoret, på samarbetsavdelningen och till sist som generalsekreterare för UNMS. I många år var mitt jobb i organisationen att få fler kvinnor att engagera sig och delta i samhällslivet.

Medan min dotter var på dagis, erbjöd sig Senia att ordna ett pass och att söka behandling för min dotter utomlands. Hon kontaktade den västsahariska delegationen i Andalusien i Spanien och bad dem leta efter en familj, som skulle kunna ta hand om flickan

Selma.

medan hon fick sin behandling. Så blev det.

Jag hade inget pass, så Senia var tvungen att leta efter någon annan kvinna med pass som skulle kunna följa med min dotter. Det smärtade mig att jag inte kunde följa med henne, för hon var bara tre år, men hennes hälsa var ju viktigast, så jag fick acceptera att hon reste utan mig.

Ett år gick utan några nyheter. Under hela

denna tid kan jag inte minnas en enda natt utan att min dotters ansikte fanns på min näthinna. Jag hade så många frågor: Hur hade hon det? Hur mätte hon? Hur hade hon det med familjen? Var hon glad? Var hon friskare? Hur var familjen...?

En dag när jag arbetade på kontoret med Senia sa jag till henne att jag verkligen ville prata med min dotter. Jag frågade om Senia kunde hjälpa till med detta. Hon sa, att det var svårt men hon såg till så att jag fick kontakt med FN-styrkan MINURSO samma kväll. Jag var så upprymd över att jag skulle få höra min dotters röst, att jag inte förstod att min dotter bara skulle kunna prata spanska.

Klockan två var det dags. Tjänstemännen bad om telefonnumret till den västsahariska delegationen i Andalusien för att få tag på numret till familjen, där min dotter bodde. Några minuter senare fick vi kontakt, men ingen av oss pratade spanska. Vi kunde inte förstå familjen. De var tvungna att kalla på en flicka som jobbade där och som kunde hjälpa oss. Flickan tog luren och förklarade sedan för familjen att jag var Selmas mamma och att jag ville prata med Selma. När flickan lämnade över luren var jag så nervös att jag nästan inte kunde prata. Till slut sa jag: ”Selma, ana mama” som betyder ”Jag är din mamma”. Selma förstod ingenting och sa bara qué, qué, qué....

Vi höll på så där i nästan femton minuter utan att förstå varandra. Till slut tog flickan luren och försökte förklara för min dotter att jag var hennes mamma, men att hon inte kunde förstå mig. Min dotter sa till henne: ”Jag förstår inte, om hon är min mamma så skulle hon ju prata som jag gör.”

Dessa ord har verkligen plågat mig, det kändes som att jag hade förlorat min dotter. Det var så svårt, jag var så förtvivlad, men jag har insett att det krävs många offer i livet. Dessutom tvingade det mig att läsa spanska för att kunna kommunicera med min dotter och familjen.

Nu är min dotter hos den spanska familjen, som hon kom till 1991. Den familjen är ett verkligt exempel på hängivenhet och solidaritet. Jag kommer alltid att vara tacksam för allt de gjorde för att min dotter skulle bli en person med många drömmar i livet. Tack vare deras arbete har jag lärt mig att solidaritet betyder allt och att det inte finns några gränser för en varaktig och enande samexistens.

**Översättning: Lena Thunberg
Bilder: Privata**

Fatma berättade i april 2013 att hennes dotter nu kan gå med kryckor, att hon kom tillbaka till flyktinglägren 2008 och stannade i fyra år, men att hon nu är tillbaka i Spanien, där hon studerar på universitetet.

– Min dotter säger att hon har två mammor; en som gav henne livet och en som hjälpte henne att utvecklas, berättar Fatma.

– Det är mycket svårt och jag kan inte prata om allt, men vi blev en enda familj tillsammans och vi har också tagit varandras namn!

MOTIONER TILL RIKSDAGEN

Inga investeringar, öka stödet, erkänn Västsahara!

I höstens riksdagsmotioner skriver Miljöpartiet om Västsahara:

”Marockos ockupation av Västsahara är en av de längsta ockupationerna i modern tid och övergreppen mot mänskliga rättigheter är väldokumenterade och omfattande. Ett viktigt motiv till ockupationen är Marockos intressen att utvinna naturresurser från landet. Det handlar om fosfat, energiframställning, grönsaksodling och fiske. Alla dessa verksamheter strider tydligt mot folkrätten. Sverige är med i att upprätthålla Marockos ockupation av Västsahara genom att konsumera dess naturresurser och stötta utvinningen av dem.

Artikel 73 i FN:s stadgar, och FN:s deklARATIONER om avkolonisering, tillförsäkrar koloniserade folk ”permanent suveränitet över naturresurser” i deras territorium. 1975 slog internationella domstolen i Haag fast att Marocko inte har några legitima anspråk på Västsahara, vilket ockuperats av Marocko sedan samma år. Detta innebär att de naturresurser som finns i Västsahara tillhör västsaharierna. Utländska företag köper västsahariernas fisk, frukt och fosfat av ockupationsmakten Marocko, i strid med FN:s regler. Fiskare från västkusten opererar i västsahariska vatten och Marocko har köpt borrhigar från det svenska bolaget Atlas Copco till fosfatgruvan i västsahariska Bou Craa.”

Miljöpartiet kräver att AP-fonderna inte gör investeringar som bidrar till att upprätthålla ockupation, att svenska företag ska uppmärksammas på riskerna att folkrättsbrott begås i affär med Marocko, att Sverige ska driva på i EU både för ett nej till fiskeavtalet med Marocko och att en

kommission ska sändas för att undersöka massgravarna på västsahariskt territorium, att det svenska matstödet till flyktinglägren ska öka.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna kräver att riksdagsbeslutet om ett erkännande av Västsahara ska genomföras av regeringen.

Socialdemokraterna kräver också ett ökat humanitärt stöd till flyktinglägren, att svenska myndigheter ska se till att inte varor från ockuperat västsahariskt territorium har falsk marockansk ursprungsmärkning, att Sverige ska verka för att journalister och internationella observatörer snarast släpps in i Västsahara, att Marockos kränkningar av mänskliga rättigheter bekämpas.

Vänsterpartiet kräver att FN-styrkan Minurso:s mandat ”utvidgas till att också innefatta övervakning av situationen gällande de mänskliga rättigheterna”. Vänsterpartiet säger också att EU:s handelsavtal med Marocko har starkt kritiserats för att vara otydligt när det kommer till västsahariska produkter, och varor från Västsahara märks fortfarande som om de vore producerade i Marocko.

Sverigedemokraterna vill att regeringen sätter större press på Marocko och inom EU verka för Västsaharas rätt till självständighet, ett upphörande av fiskeavtalen och slut på Marockos brott mot de mänskliga rättigheterna. Sverigedemokraterna vill också ha ett ökat stöd till UNHCR samt ett ökat humanitärt stöd till flyktinglägren från Sverige.

Text och bild: Lena Thunberg

Klimatet i flyktinglägren är hårt med sand och ständig vind.

Emmaus Sveriges monter med Föreningen Västsaharas bord.

220 personer kom för att lyssna på Jonas Sjöstedt på Internationella torgets stora scen.

Jonas Sjöstedt och Lena Thunberg på scenen.

Västsahara tog plats på Bokmässan

96 000 personer besökte Bokmässan i Göteborg i slutet av september. Under fyra dagar fylldes Svenska Mässan med kända och okända bok- och biblioteksälskare för att lyssna på föredrag, bläddra i böcker, handla och prata med författare. Internationella Torget är en avdelning på an-

dra våningen där stora och små föreningar och organisationer, som sysslar med internationella frågor, exponerar sitt material i montrar och bjuder in talare. Här kan trötta mässbesökare vila sina fötter och lyssna på det ena tjugominutersanförandet efter den andra. Föreningen Västsahara fick i år erbjudande att utgöra en liten del av Emmaus Sveriges

”Det är faktiskt vår skyldighet att inte bara prata om folkrätt och mänskliga rättigheter ...”

monter, där boken Tyst territorium expanderades. Föreningen Västsahara sålde sin egen bok Västsahara – Europas sista koloni i Afrika, tidskriften, delade ut foldrar och arrangerade ett lyckat framträdande av Jonas Sjöstedt. 220 personer lyssnade vid Stora scenen, ett av de mest välbesökta arrangemangen. – Riksdagen tog beslutet i december 2012

att Sverige ska bli det första landet att erkänna Västsahara, men Carl Bildt struntar i vad riksdagen säger. Om ett erkännande blir verklighet skulle det säkert leda till en diplomatisk konflikt, Marocko skulle kalla hem sin ambassadör och utvisa den svenska. Det vore utmärkt för det skulle sätta Västsaharafrågan på kartan!

Det är faktiskt vår skyldighet att inte bara prata om folkrätt och mänskliga rättigheter utan att verkligen ta upp arvet från förr när Sverige stod upp för folken i Sydafrika och Namibia, sa Jonas Sjöstedt bland annat. **Text: Lena Thunberg**
Bilder: Emmaus Stockholm, Ingrid Ekman, Birgitta Göransson Iliste

1976 var Herman Lindqvist i flyktinglägren.

Herman Lindqvist och Västsahara

Många stannade till vid Föreningens lilla bord. En av dem var författaren Herman Lindqvist, som berättade att han som journalist hade besökt Polisarios flyktingläger i Algeriet redan 1976. – Otroligt att det här bara fortsätter, ingenting har ju hänt, sa han förvånat och tittade på bilderna från flyktinglägren. Herman Lindqvist har fortfarande starka minnen av sitt besök för 37 år sedan. – Jag satt i öknen med några Polisariosoldater och plötsligt sa de: ”Om en stund kommer det några lastbilar.” Jag hörde absolut ingenting. Mycket riktigt. Några timmar senare anlände ett par lastbilar. Det var hett i öknen, när Herman Lindqvist gjorde sitt besök. – Västsaharierna kunde klara sig på ett glas te hur länge som helst. Jag var törstig hela tiden och drack vatten som en svamp.

Västsahara – Europas sista koloni i Afrika

Boken Västsahara – Europas sista koloni i Afrika finns nu recenserad på Bibliotekstjänst och tillgänglig för bibliotek att köpa in. Så här skriver Bibliotekstjänst i sin katalog: ”Detta är en utmärkt bok, genomtänkt och pedagogisk, både till innehåll och layout. Text och bild (90 färgfoton) samverkar mycket bra, och formgivaren är värd en eloge. Boken redogör för det hårt drabbade folket i Västsahara och deras kamp för självständighet, som ännu inte fullbordats. Boven i dramat är Marocko, som ockuperar stora delar av Västsahara och exploaterar naturresurserna där, t.ex. den stora tillgången på fosfat och de rika fiskevattnen. Inget land har erkänt Marockos ockupation. Alla förslag till självständighet har saboterats av Marocko, uppbackat av Frankrike och tidigare också av USA. I över 40 år har man hållit på att försöka lösa Västsaharas

Lars Schmidt, Fredrik Laurin och Camilla Lundberg Markow på Stora scenen.

status! EU har gett fel signaler genom sitt generösa bistånd och sina rättsvidriga fiske- och jordbruksavtal. Omkring 160 000 västsaharier lever sen 1975 i flyktingläger i Algeriet, andra pinas i marockanska fängelser för påhittade brott. Denna bok behövs. Alla kan läsa den.” Folke Dubell

Tyst territorium

Emmaus Sverige satsade stort på Bokmässan i Göteborg. Fokus låg på boken Tyst territorium av Fredrik Laurin och Lars Schmidt. Boken, som kom ut i september och har fått stor uppmärksamhet, har sponsrats av Emmaus Stockholm. Montern var stor och drog mycket uppmärksamhet till sig. Volontärer från Svalorna och Emmausrörelserna iklädda T-shirts med texten Tyst territorium i skrift arbetade hårt för att lansera och sälja boken. Ett anförande på Stora scenen med författarna intervjuade av Camilla Lundberg Markow från Folksam och en visning av filmen Gdeim Izik på Lilla scenen fanns också med i programmet. – Det bör inte genomföras sådana investeringar som kan sägas bidra till att upprätthålla ockupationen av Västsahara och som därmed strider mot folkrätten. På bokmässan fick vi, genom boken, möjligheten att

informera människor om de naturresurser som tas ur Västsahara utan deras medgivande, säger informationsansvariga Victoria Enström, Emmaus Stockholm. Tyst territorium är en av få böcker om Västsahara. Det är dels en berättelse om en turistresa, dels en spännande redogörelse om stölden av råvarorna från Västsahara. Det är upplyftande och viktigt att böcker om Västsahara kommer ut, men det är synd att författarna inte har kollat upp bakgrunden till konflikten bättre. En hel del stora och små onödiga faktafel finns tyvärr med. Polisario och Marocko är inte två jämbördiga parter som strider om ett område. Västsaharafrågan är en avkoloniseringsfråga. Västsahara (Spanska Sahara) har inte avkoloniserats, men befolkningen har redan visat vad de vill. Marocko har överhuvudtaget inget där att göra. FN har kapitalt misslyckats med en av sina lättaste uppgifter. Frankrike stoppar processen. **Lena Thunberg**

Tyst territorium

av Fredrik Laurin och Lars Schmidt, Atlas

”En av de främsta fördelarna med Laurins och Schmidts bok är att den tar upp de ekonomiska intressen som finns i att Marockos ockupation fortsätter. Vattnet utanför Västsahara är ett av världens fiskrikaste. Västsahara har dessutom stora tillgångar av fosfat, som används för att göra konstgödsel. De storföretag, som har fördelaktiga avtal med Marocko om att utnyttja Västsaharas naturresurser, vill förstås att ockupationen fortsätter.” Aftonbladet

JUL- KLAPPS- TIPS

Västsahara – Europas sista koloni i Afrika

av Lena Thunberg, Föreningen Västsahara

”Detta är en utmärkt bok, genomtänkt och pedagogisk, både till innehåll och layout. Text och bild (90 färgfoton) samverkar mycket bra, och formgivaren är värd en eloge. ... Denna bok behövs. Alla kan läsa den.” Folke Dubell, Bibliotekstjänst.

”Med både en initierad genomgång av ockupationen och vittnesmål från västsaharierna själva är boken ett viktigt bidrag i arbetet för att öka kunskapen om Västsahara.” Jens Orback,

Total tystnad om Atlas Copcos försäljning

Atlas Copco fortsätter vägra intervju angående deras försäljning av borrhiggar till det ockuperade Västsahara. Även utrikeshandelsminister Ewa Björling avböjer intervju. Samtidigt hyllas Atlas Copco under partiledardebatten av Folkpartiledaren Jan Björklund. En hyllning som Björklund ”lånat” av finansminister Anders Borg.

Det är nästan omöjligt att få någon att besvara frågor gällande Atlas Copcos försäljning av borrhiggar till det ockuperade Västsahara. I början på oktober svarade Atlas Copcos presschef så här:

– Vi håller på att utvärdera de kommentarer vi har fått från olika håll och granskar de legala aspekterna. Den processen tar nog några veckor till. Tills den är färdig kan vi tyvärr inte ge kommentarer, säger Ola Kinnander.

Två veckor senare svarar samma presschef att han inte vet hur lång tid processen kommer att ta.

– Nej, processen löper på och jag kan inte säga hur lång tid det tar, säger Ola Kinnander.

Men samtidigt uppkommer det nya frågor. De svenska AP-fondernas Etikråd exkluderade nyligen företagen Incitec Pivot och Potash Corp som köpt fosfat från Västsahara. Hur AP-fonderna ser på sina innehav i Atlas Copco, respektive hur Atlas Copco ser på exkluderingen av Incitec Pivot och Potash Corp, är ovisst. Men helt klart är signalen från AP-fonderna mycket tydlig.

Nu uppmärksamma även frågan i en riksdagsmotion, (Motion 2013/14:U221), av en grupp Miljöpartister:

”Fiskare från västkusten opererar i västsahariska vatten och Marocko har köpt borrhiggar från det svenska bolaget Atlas Copco till fosfatgruvan i västsahariska Bou Craa. Bou Craa räknas som en av världens mäktigaste

Atlas Copco har sålt borrhutrustning och underhåll som används i den stora fosfatgruvan Bou Craa i den ockuperade delen av Västsahara.

fosfatfyndigheter. Den globaliserade handeln med konstgödsel är en marknad som varje år omsätter flera tusen miljarder kronor – en marknad som AP-fonderna investerar i.”

Sammanfattningsvis önskar motionärerna att regeringen ska se till så att AP-fonderna inte investerar i bolag som bidrar till att ”upprätthålla ockupationen av Västsahara och som därmed strider mot folkrätten”.

Alliansens politiker ägnar sig istället åt att lovorda Atlas Copco.

Först ut var finansminister Anders Borg, som i en intervju i Svenska Dagbladet i våras pekade på svenska företags expansion på den afrikanska kontinenten. Samma ”tråd” tog Folkpartiets partiledare Jan Björklund upp under höstens partiledardebatt:

– Tillväxten i Afrika och i Asien, de asiatiska tigerekonomierna och de afrikanska lejonekonomierna, är bra också för Sverige

och för svenska jobb. ABB skriver i orderböckerna nu när landsbygden i södra Afrika ska elektrifieras. Lastbilar från Volvo och Scania och arbetsmaskiner från Sandvik och Atlas Copco behövs när nya vägar ska byggas och nya varor transporteras.

Anders Borg och Jan Björklund har inte svarat på hur de ser på Atlas Copcos borrhiggarförsäljning i Västsahara. Tidskriften Västsahara har sökt utrikeshandelsminister Ewa Björling för en intervju. Ewa Björling har avböjt intervju och hänvisar till Sveriges ambassadör i Marocko.

Statsminister Fredrik Reinfeldt hänvisar till Ewa Björling och om hon inte vill bli intervjuad, till hennes pressekreterare.

Text: Arto Valtonen

Bild: Anonym

Pensionspengar ska inte gå till ockupation

Folkrätten är de internationella regler som världens länder förväntas följa. Istället för att principen ”starkast bestämmer” ska råda är det internationella avtal som ska styra. Därför är det viktigt att vi reagerar när folkrätten bryts.

Nyligen meddelade AP-fonderna att de säljer sina innehav i kemiföretagen Potash och Incitec Pivot på grund av bolagens affärer som bryter mot folkrätten i det ockuperade Västsahara. Det är bra. Svenska pensionspengar ska inte användas för att bryta mot folkrätten och upprätthålla grym ockupation.

Däremot är det en besvikelse att AP-fonderna behåller sina innehav i oljebolaget Total som också de bryter mot folkrätten i det ockuperade Västsahara. Hur kommer det sig att AP-fonderna inte säljer dessa innehav? Det är lätt att tro att det handlar om pengar.

Västsahara är Afrikas sista koloni, sedan 1970-talet ockuperat av Marocko. Ockupationen har inget stöd i folkrätten. Den internationella domstolen har prövat målet och avfärdat Marockos anspråk på landet och bekräftat det västsahariska folkets rätt till självbestämmande.

Försäljningarna av Potash och Incitec Pivot är ett steg i riktning mot mer ansvarsfulla AP-fonder. En nyckelaktör är finansmarknadsminister Peter Norman (M) som ansvarar för regeringens styrning av AP-fonderna. Han var vd för Sjunde AP-

fonden, när den 2005 sålde sina aktier i oljeföretaget Kerr McGee bland annat på grund av den oljepropektering bolaget sysslade med utanför Västsaharas kust.

I ljuset av detta tycks AP-fondernas försäljning inte konstig. Men det är märkligt att man inte gör detsamma med Total. Det är lätt att misstänka att det beror på att AP-fondernas innehav i Total är mycket större än de i Potash och Incitec Pivot – mer än tre gånger så stort – och med högre förväntad avkastning.

JENS ORBACK

Tidigare i oktober deltog AP-fonderna på en stor konferens i Sydafrika med investerare från hela världen för att diskutera ansvarsfulla placeringar. AP-fondernas försäljningar av Potash och Incitec Pivot aviserades dagen före och rönt stor uppmärksamhet.

Förhoppningsvis var inte försäljningarna bara ett led i en global PR-strategi riktad mot konferensen i Sydafrika. AP-fonderna måste agera konsekvent – i grunden handlar det om trovärdighet. Oljebolaget Total bryter mot folkrätten och därför kan AP-fonderna inte behålla dessa innehav. Det är dags för Peter Norman att agera i enlighet med folkrätten.

Jens Orback,
generalsekreterare i Palmecentret
Bild: Ylva Säfvelin

6

november 1975 inled-
des Gröna Marschen och
ockupationen av Väst-
sahara.

37

år har gått sedan offren
i de nyss upptäckta mass-
gravarna avrättades.

2015

tidigast kan fiskerimålet
mot två svenska fiskare tas
upp i hovrätten igen.

220

personer lyssnade på Jonas
Sjöstedt på Bokmässan i
Göteborg.

5

december 2012 beslutade
en riksdagsmajoritet att
ge regeringen i uppdrag
att erkänna staten Västs-
ahara. Så har inte skett.

LEVANDE OCH DÖDA

Mohamed tar en paus från kör-
ningen mot Tifariti på befriat område
i Västsahara 2008. Inte visste han då
vad som dolde sig i sanden några mil
längre bort.

Den 16 februari 1976 avrätta-
des åtta västsahariska nomader av

marockansk militär. Västsaharierna
vaktade sina kameler och getter. Två
av de skjutna var barn.

I februari 2013 upptäcktes av en
slump skelettdelar från de okända
massgravarna i denna ödsliga del av
Västsahara.